

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Sol Triplex In Eodem Universo

Hermann, Amand

Sultzbaci, 1676

Quæstio Prima. An detur in nobis Demonstratio?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95850](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95850)

DISPUTATIO IV. DE POSTERIORI ANALYSI, &c.

Cur hæc materia intituatur de Posteriori Analyfi, dixi satis in difputatione præcedente, unde hic in eangam de Demonstratione, quam, ficuti etiam omnem scientiam negarunt cum Academicis negavit tum Plato, tum Socrates; hic nihil omnino nos scire afferens, ille vero nostrum scire nihil aliud esse affirmans, quàm reminisci, unde docebat teste Laërtio, animas in corporibus existentes nullam de novo acquirere scientiam, existimabat itaq; quod animabus, antequam corporibus unirentur, fuerint concretæ & congenitæ omnes omnino scientiæ, habitusq; intellectuales, verumtamen ob unionem cum corpore hoc terrene & crasso ad quod ob delicta in summum Numen commiffa, veluti ad atrum & tetrum carcerem damnatæ & incluse sunt, omnium omnino rerum fuerint oblitæ. Cujus et iâ opinionis fuit Pythagoras, ut D. Aug. lib. 12. de Trit. cap. 16. testatur, & eadem sententia tribuitur Origeni à Cominib. hic art. 1. Contra quos Authores talè & subtiliter suo modo difputat D. Auguft. lib. contra Academicos, quod etiam prius breviter faciam & postmodum ad ipsam demonstrationem explicandam accedam. Sit itaq;

QUÆSTIO I.

An detur in nobis Demonstratio?

Delirium Antiquorum supra relato- rum fultulit fides orthodoxa, nam tum Leo primus ad Episcopum Afericenfem Tuburium, tum Concilium Bracharenfe primum capite sexto determinavit contrarium. Unde

Dico I. Datur in nobis vera scientia & demonstratio de novo etiam pro hoc ftatu acquisita. Ita Commanis torrens Peripateticorum.

Probatur primò: Autoritate D. Auguftini, qui tres libros contra Academicos composuit eorum errores refutando, cum quibus aliquando fenferat, quare I. Retract. I. dicit: Contra Academicos, vel de Academicis primò scripsit eorum argumenta, quæ multi ingerunt veri invenendi desperationem ab animo meo, quia & me movebant, quantum possem rationibus amoverem, quod miserante Deo factum est, libro itaq; 3. cap. 9. Sic habet contra eos arguendo: Si vera est definitio Zenonis, non nihil veri novit, qui vel ipsam novit, si falsa non debuit constantiffimos commovere. Et iterum in eodem capite: Scimus eam definitionem (id est sententiam) Zenonis aut esse veram, aut esse falsam, non igitur nihil scimus: Ex quibus autoritatibus delumo argumentum meum, pro conclusione sic: Quicumq; scit nihil in rerum natura posse de novo sciri, scit aliquid, scilicet hoc ipsum, quod nihil sciri possit, sed Academici sciunt, ut ipsi adstruunt, quod nihil possit sciri; ergo sciunt ad minus hoc unum; ergo omnis scientia non est simpliciter tollenda, unde Confirmo hoc idem ad hominem arguendo, vel Academici sciunt certò, & infallibiliter non dari nullam scientiam in nobis, vel nesciunt sic certò, si non ergo pertinaciter afferunt & defendunt, quod ignorant: si verò cognoscunt; ergo in illis datur certa scientia & infallibilis.

Probatur secundò: Quia experimur in nobis multas cognitiones certas & infallibiles deductas ex legitime dispositis & ordinatis præmissis de quibus nullam possumus habere dubietatem, ut quod mea manus non fit tanta, quantum est corpus, quia deducitur per veram hanc demonstrationem: *Omne totum est*
F. Amandi Hermann Logica.

majus suâ partè, corpus est aliquid totum; ergo est majus quam sua pars, qualis est manus & sic de pluribus aliis, quæ ex principiis primis deducuntur, ut quod quodlibet fit, vel non fit &c.

Probatur 2. pars Conclusionis:

Quia defacto deducimus ex primis principiis de novo plures cognitiones, quas antè ignoravimus; ergo datur in nobis scientia de novo acquisita. Confirmatur: Quia aliàs frustra & inaniter laborarent omnes Profeflores & Magiftri cum suis discipulis.

Dico 2. Omnis nostra doctrina fit ex præ- existente cognitione. Ita Aristoteles hic capite I. ubi in terminis hæc habet: Omnis doctrina omnisq; disciplina fit ex præexistente cognitione. Probatur: Quia omnis doctrina & disciplina, vel est de conclusione, vel de præmissis, vel faltem de ipsis terminis, si primum præcessit cognitio præmissarum etiam intellectiva: si secundum terminorum: si tertium sensitiva eorundem terminorum: benè tamen est notandum, quod non dicam omnem cognitionem fieri ex alia cognitione intellectiva præcedente, sed vel ex hac, vel ex illa. Nec etiam requiro, quod omnis cognitio præcedens debeat esse distincta, quia sufficit, quod sit confusa, ut dum per sensitivam distinctè cognosco singularia, confusè cognosco universalialia: hinc

Arguitur. Incontra, si præcessit in nobis cognitio eorum, sequeretur, quod non effet opus adhibere adiutorium Magiftri, consequens est falsum; ergo & illud, unde sequitur; probatur sequela, quia species cum intellectu sufficit ad cognitionem objecti etiam distinctam. & negando sequelam. Ad probationem dico, quod licet species & intellectus sint causa totalis actus, tamen ut potentia exeat in actum, aliquando requiritur aliquid aliud tanquam conditio sine quâ non, scilicet doctrina Magiftri, & hoc maximè quando tantum habemus speciem in universali & in confuso, & hoc est, quod communiter dicitur: quod cognitio intellectiva procedat ab imperfecto ad perfectum, nempe à confusa ad distinctam & hæc solutio solvit dilemma Mænonis Philosophi, quod est secundum fundamentum Platonis,

II.
Fit ex præ- existente cognitione.

III.

Q9 quo

quo oppresit Socratem, nimirum: quâ viâ investigabis Socrates id quod ignoras? si enim scis, non scis de novo; si non frustra laboras, quia et si occurrat non cognosces, quia non investigamus, id quod ex toto ignoramus, sed quod ex parte ignoramus, & ex parte cognoscimus, id est confusè.

Instatur: Si illa cognitio, sive clara, sive obscura fieret ex alia præexistente, ista fieret iterum ex alia, & sic in infinitum, sed processus talis omnino est cavendus, ergò. R. negando sequelam ma. quia datur status in cognitione sensitiva, quæ non prærequirit aliam sensitivam, vel intellectivam, & ratio, quia sensitiva habet sua objecta sibi proportionata, & intimè præsentia, secus est de intellectu, qui dependet à sensu pro hoc statu. Deinde intellectus, quia est discursivus, potest unum cognoscere per aliud, aliud est de sensu, qui non discurret.

Urgetur. Sicut se habet sensus ad sensibilia, ita intellectus se habet ad intelligibilia, sed intellectus prærequirit aliam cognitionem, ergò etiam sensus & consequenter non evitabitur processus. R. dist. ma. Quoad aliqua concedo, quoad omnia nego, & concessa mi. nego consequentiam. Unde tantum verum est, quod sicut sensus cognoscit sensibile, ita intellectus cognoscit intelligibile, & sicut una refertur in objectum prius ostensum, ita & altera, & in hoc est paritas, in alio tamen est disparitas, nempe quod intellectus discurret, sensus minimè, intellectus dependet à sensu, sensus non tamen e contra.

IV. **Dico 3.** *Omnis nostra cognitio intellectiva de rebus materialibus sit à præexistente cognitione sensitiva.* Hæc de se patet & Probatur: Quia idè cæcus colorem sibi præsentem non intelligit, quia sensus non percipit, & hoc idè, quia alligari sumus sensibus pro hoc statu viæ, à quibus intellectus dependet in operando.

V. **Dices:** Entia Rationis, negationes, privationes, relationes cognoscuntur ab intellectu; ergò omnis nostra cognitio intellectiva non dependet à sensibus. R. dist. ant. non cognoscuntur à sensibus directè, concedo, occasionalitèr, in quantum videlicet cognoscuntur fundamenta eorum, quod sufficit, nego, unde non est necesse, ut omnis cognitio dependeat à sensibus, ita ut illa, quæ cognoscit intellectus, cognoscat directè semper, sed sufficit, quòd vel directè vel indirectè & occasionalitèr.

QUÆSTIO II.

Quid & quotuplex sit Demonstratio?

I. Aristoteles duas assignavit hîc cap. 2. Demonstrationis definitiones; Prima est, quòd sit *Syllogismus faciens scire*, & hæc definitio est desumpta ex fine demonstrationis, nam finis demonstrationis est generare scientiam. Secunda est, quòd demonstratio sit *Syllogismus constans præmissis primis, veris, immediatis, notioribus, prioribus causisq; conclusionis*. Circa quas definitiones nonnulli difficultatem movent, an sint bonæ? ad quod resolutivè

Dico I. *Utramq; definitionem bonam esse.* Hanc pauci inficiabuntur: & Probatur de prima: quia omni & soli competit: quod probatur etiam secundam, & confirmat communis Peripateticorum consensus. Unde eam explico per singulas partes; Tò *Syllogismus* ponitur loco generis, in quo convenit cum Topico & Sophistici, & per alias particulas ab iisdem differt: dicitur *verus*, quia, ut inquit Scotus, quòd scitur in demonstratione est verum, sed verum non potest sciri nisi ex vero, licet etenim ex falso aliquis syllogizare possit, & etiam licet aliquando ex falsis sequatur verum, non sequitur tamen veluti à sua causa, sed merè contingentèr ratio. ne materiæ nempe; fallitas etenim nunquam est causa veritatis. Additur *primis & immediatis*, quæ pro synonymis accipiuntur, ita ut sensus sit, quod præmissæ debeant esse primæ & immediatæ, hoc est quòd debeant esse indemonstrabiles à priori, & hoc formalitèr, vel virtualitèr: formalitèr autem dicitur aliqua propositio indemonstrabilis, quando revera non est dabilis aliqua propositio, per quam à priori demonstretur, talis propositio est ista, homo est animal rationale; virtualitèr indemonstrabilis est illa, quando à priori quidem posset demonstrari, sed quia jam eam demonstravit ante, & ipsius recordatur, vocatur indemonstrabilis virtualitèr: Quod autem utraq; hæc indemonstrabilitas sufficiat, patet ex Philosopho I. Topicorum, ubi ait: demonstracionem esse ex primis veris, aut ex iis, quæ immediatè deducuntur ex primis & veris. Dicitur *notioribus prioribus*: id est, quòd præmissæ debeant esse notiores & priores, notiores quidem, quia dependent à notitia præmissarum devenitur ad notitiam conclusionis, ita ut non possimus cognoscere conclusionem, nisi illæ prius cognoscantur, possumus verò eas cognoscere, quamvis nesciremus conclusionem, quotiescunq; autem aliquid nequit cognosci nisi aliud cognoscatur, illud aliud verò potest cognosci, tunc illud dicitur notius esse, quia est facilius cognoscibile, quare inquit Doctor hic, si aliquid sit minus notum, vel equalitèr notum, non faciunt scientiam de ignoto: priores verò esse debent, quia ex iis procedimus ad conclusionem. Dicitur deniq; *causis conclusionis*, quia rem scire, est rem per causam cognoscere, adeoq; cum sciamus conclusionem per præmissas, præmissæ debent esse causæ conclusionis.

Dices: Hanc particulam superflue vel illam, quòd debeant esse priores, quia omnis causa est prior suo effectu; ergò non erit bona. R. negando ant. quia ponuntur majoris claritatis gratiâ, quia Philosophus non proposuit eam veluti omnimodè rigorosam, sed tanquam explicativam naturæ demonstrationis, & hæc pro prima parte tituli.

Circa secundam tituli partem sciendum, ipsum Aristotelem demonstrationem divisisse in demonstrationem *propter quid*, seu à priori, & demonstrationem *quia*, seu à posteriori. Demonstratio *propter quid*, seu à priori est, cum aliquid demonstramus per causam, ut existentiam lucis per solem; vel per quasi causam, ut æternitatem Dei per illius immutabilitatem, aut voluntatem per intellectum, & in homine admirabi-